

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Casvum Conscientiæ

Continens Praxim exactissimam De Censuris Ecclesiasticis, Aliisque Poenis, & Canonicis impedimentis, in Septem Libros distributus ...

Decisiones Casvum Conscientiæ Ex Doctrina Consiliorvm Martini Ab Azpilcveta Doctoris Nauarri collectæ, & iuxta librorum iuris Canonici dispositionem in suos Titulos distributæ

Sayer, Gregory

Venetiis, 1627

Titvlvs I. De Sponsalibus, & Matrimonio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13903

DECISIO IV.

Ex consil. 2. in utrisque.

4 **C**onstitutio Gregorij XIII. contra Bannitos, quamvis clericos ad eos accusandos, denunciandos, & propalandos non obliget, cum huiusmodi denunciatio, & accusatio res periculosissima, & morti vicina sit, ad quam legislator clericos obligare non solet; cap. Erit autem. d. 4. & ait Nau. in Man. c. 27. nu. 196. Eorum tamen fautores, etiam si clerici sint, extra casus sacræ confessionis, & alios, in quibus iure naturali, vel diuino eis fauere tenentur, comprehendit.

DECISIO V.

Ex consil. 5. alias 6.

5 **C**lericus in quatuor tantum minoribus constitutus, & omni beneficio carens, vel etiam sacris initiatus patrocinando in causis, siue sint ecclesiasticæ, siue secularis, aut criminales, excommunicationem, aut aliam censuram non incurrit, neque etiam irregularitatem, dummodo ex suo patricinio mors, aut mutilatio membri non sequatur: cap. Sententiam sanguinis. ne clerici, vel mo-

nachi. Ita tamen patrocinando mortaliter peccat, si vel beneficium ecclesiasticum habeat, vel in sacris constitutus sit, etiam si beneficio careat, exceptis casibus iure permissis, cap. 1. de postulat.

DECISIO VI.

Ex consil. 1. in Nouis deest in antiq.

6 **T**utela, & curam Minorum suscipere, nec episcopus, nec sacerdos secularis, multo que minus monachi suscipere tenentur, generaliter, C. de episc. & cler. & cap. generaliter. 16. q. 1. siue tutela sit legitima, quæ lege defertur; siue Dativa, quæ a iudice datur; siue testamentaria, quæ a testatore defertur. Poterunt nihilominus episcopi & presbyteri illam suscipere, si volunt, sine vllius alterius licentia, modo illam turpis lucri gratia, vel ob alium malum finem non suscipiant. Immo etiam & religiosus tutor curator, & testamenti exequutor esse potest, petita tamen & obtenta superioris licentia: cap. 2. de testamen. in 6. sed et si episcopus, presbyter, aut religiosus huiusmodi tutelam, & curam ob malum finem suscipiât, iuris tamen communis suspensionem ipso iure non incurrit, cap. peruenit, dist. 86.

Finis Libri Tertij.

DECISIONVM

CASVVM

CONSCIENTIÆ

Ex doctrina Consiliorum Martini ab Azpilcueta Doctoris Nauarri collectarum.

LIBER QVARTVS.

TITVLVS I.

De Sponsalibus, & Matrimonio.

SVMMARIVM.

- 1 Matrimonium sine parcho contractum non valet, nec vim sponsaliorum habet.
- 2 Virginem nulliter ducens, & deflorans, an dotare teneatur, licet illa postea fornicetur.
- 3 Virginem pellicentem deflorans iure poli restituere non tenetur, quamuis iure fori condemnabitur.
- 4 Virginem sacratus, vel coniugatus sine deceptione deflorans, nihil restituere tenetur.
- 5 Matrimonium ex dispensatione contrahentes, negata copula, post commissionem ad dispensandum secuta, peccant, sed valet matrimonium.
- 6 Filij ex matrimonio nullo legitime contracto, & durante amborum, vel alterius coniugis ignorantia nati, sunt legitimi.
- 7 Papa leges suas, ac prædecessorum suorum, an reuocare possit, ac si late non fuissent.
- 8 Episcopus, quando super impedimento matrimonium dirimentibus dispensare valet.
- 9 Denunciations Matrimoniorum omnis ordinarius, etiâ Abbas remittere potest.
- 10 Matrimonium clandestinum ante Concilium Triad. contrahentes peccabant, sed validum erat.
- 11 Iudeus conuersus licitè cum ea contrahit, cum qua pater ante eius conuersionem coiuit.
- 12 Matrimonium nec verum, nec præsumptum est, si nec verba de presenti, nec copula interuenerunt.
- 13 Matrimonium coram parcho schismatico, non tamen declarato, & coloratum titulum habente contractum, validum est.
- 14 Papa ex causa dispensare potest, ut episcopus uxorem ducat.
- 15 Matrimonium sublato impedimento nouum consensum requirit.
- 16 Matrimonium contra formam dispensationis Papa contractum, est nullum.
- 17 Dispensatio ab vno coniugum alio ignorante impetrata, vtrique prodest.
- 18 Matrimonio diu absente, & ad mortem ægrotante, uxor alteri nubere nequit, nisi certo mortuum sciat.
- 19 Matrimonium si sit per procuratorem cum vna, & deinde per se cum alia contrahens, quid facere debet.

Ma-

- 21 Matrimonium contrahere nequit cum ea, cum qua commisit incestum, aut cum alijs, sine dispensatione.
- 22 Matrimoni in cum pacto quod seruetur castitas, aut non petatur debitum, contrahi n. quit.
- 23 Vxor si nupsit alij bona fide maritum mortuum esse credens, monenda non est.
- 24 Matrimonium coram paroco licet ad alia vocato, & testibus contractum valet.
- 25 Votum religionis non tollunt sponsalia secuta, etiam cum copula.
- 26 Filij adulterini per subsecutum matrimonium non legitimantur.
- 27 Maritus adultera religionem profiteri, & ordinari potest, eamque vt caste viuat, admonere debet.
- 28 Papa interdicit ex causa potest episcopo, & paroco, ne intersint alicui matrimonio, vel interessendi facultatem faciant.
- 29 Dispensationem querere quando teneatur, qui sponsalia in gradu prohibito contraxit.
- 30 Matrimonium sine vtriusque consensu esse nequit.
- 31 Matrimonium interesse potest sacerdos habens generalem a paroco licentiam exercendi curam.
- 32 Vxoridium matrimonium impedit, sed non dirimit contractum.
- 33 Vxor pauper in bonis mariti diuitis ante copulam mortui dotem habet.
- 34 Parochus, qui nondum sacerdos est, matrimonio contrahendo presens esse potest.
- 35 Herus ancillam ante 25, annum non collocans, sicut pater filiam, est in mora.
- 36 Matrimonium cum rapta non restituta, post Concilium Trid. contractum est nullum.
- 37 Sponsa mortuo sponso, cum consanguineo in primo gradu sponso contrahere nequit.
- 38 Sponsalia ob delictum superueniens dissoluntur, vel id ob quod non fuissent contracta.
- 39 Matrimonium viuente prima, cum secunda contrahens, illa mortua iterum cum dispensatione contrahere debet, vel secundam deceptam dotare.
- 40 Matrimonium consensum liberum requirit, & metu reuentiali patris contractum, sit nullum.
- 41 Matrimonium nullum publicè contractum sublato impedimento iterum clam contrahi sufficit.
- 42 Matrimonium non licet catholico cum heretica contrahere, contractum tamen tenet.
- 43 Sponsalia cum heretico contracta, cur secuta copula non transeant in matrimonium.
- 44 Sponsalia cum heretica contracta quando per copulam secutam transeant in matrimonium.
- 45 Sponsalia de iure nulla, post Concilium Trident. nullum effectum impedimenti publice honestatis pariunt.
- 46 Matrimonium ante pubertatem ex causa cum Papa dispensatione valide contrahi potest.
- 47 Sponsa sponsum ingressur religionem usque ad elapsum annum probationis ex tate tenetur.
- 48 Licentia quam dat parochus sacerdoti, vt intersit matrimonio contrahendo, licet sit verbalis, & probari potest.
- 49 Matrimonium contra ius humanum contractum, vt permissum.
- 50 Affinitas superueniens matrimonio rari non dissoluit, & adulter ius petendi debet amittit, innocens autem illud petere potest.
- 51 Episcopus, seu parochus solis presbyteris potestatem asseruisti matrimonio contrahendo delegare potest.

- 52 Infideles sponsi, qui se cognouerunt, conuersi denno matrimonium contrahere debent.
- 53 Matrimonium ad contrahendum cuius ordinarij licentia requiritur.
- 54 Parochus, vel alius sacerdos, de illius, vel ordinarij licentia, cur matrimonijs contrahendis interesse debet.
- 55 Sponsalia non contrahit, qui inueniendo dicit mulieri, vt illa potiatur, non habeo aliam nisi te.
- 56 Error persona an dici possit, vbi plebeius, nobilis & diues creditur.
- 57 Penitentiaria dispensationem cum compositione dare non debet.
- 58 Dispensatio sine mandato obtenta, valet.
- 59 Matrimonium ad contrahendum presentia parochi & eius contrahentium requiritur, & sufficit.
- 60 Baptizans in necessitate filium suum ex vxore, nullam contrahit cognationem, secus si filium ex concubina baptizet.
- 61 Matrimonium contractum presente paroco, & testibus valet, etiam si parochus nihil dicat.
- 62 Matrimonij quantum materia, & forma sit.
- 63 Impedimentum matrimonij probabiliter ignorans, an, & ad quid monendus sit.
- 64 Matrimonium in gradu prohibito contrahentes, obtenta dispensatione, de nouo consentire debent.
- 65 Benedictio nuptiarum, siue bene, siue male, puta ab heretico accepta nec auget, nec minuit vinculum essentiali matrimonij.
- 66 Matrimonium presumpsum per copulam affectu maritali post sponsalia habitum cessat post Concilium Tridentinum.
- 67 Promittens ducere aliquam in vxorem, tenetur ducere, etiam si talem promissionem fecerit absque animo adimplendi.
- 68 Virginem sollicitans an dotare teneatur.

DECISIO I.

Ex cons. 1. alias 3. de cland. despons.

Matrimonium sine parochi, vel eius substituti licentia contractum adeo nullum, & inualidum est, vt a tali Matrimonio quilibet contrahentium propria auctoritate, & sine vlla iudicis sententia rescire poterit, & alia matrimonia licite contrahere, vt aperte decidit Concil. Trid. sess. 24. c. 1. de refor. matr. Immo nec tale Matrimonium vim sponsaliorum habet. Sufficit autem presentia parochia feminae, vt Matrimonium sic contractum validum sit; ita Congregatio ad Car. ad dubia Conc. Trid.

DECISIO II.

Qui cum aliqua contra formam Concilij Tridentini matrimonium contrahit, & consummat, cum illa, si ipsa postea fornicetur, contrahere non tenetur; Arg. c. quemadmodum, de iur. iur. tenetur tamen eam dotare, si ante eam fornicationem obligatus erat, cum fornicatio sequens obligationem dotandi non tollat, vt colligitur ex toto tit. Instit. quibus modis tollitur obligatio.

DECISIO III.

Matrimonium cum virgine sine parochi licentia contrahens, eamque aut leuiter rogatam sine vlla deceptione, aut tacite rogatam, seu inducentem desforans eam in foro conscientiae dotare non tenetur; secus tamen in foro exteriori, sed si iniuriam desforat, ad eam dotandam in vtroque foro tenetur, c. 1. & 2. de adul. & Nau. in Man. c. 16. num. 18.

DECISIO IV.

Conjugatus, vel sacris initiatus, virginem coniugij, vel ordinis sacri conciam, volentem, vel rogatam, vel

vel etiam leniter rogatam sine dolo deslorans, nec illam ducere, nec dotare in foro conscientie teneri: sin autem magis precibus rogatam violauerit, in utroque foro ad dotandum tepebitur. In hac autem materia preces, quæ viderentur esse lenes, si a gregario iuvene fierent, dicuntur graues & importunæ, si ab aliquo magna auctoritatis viro puellæ gregariæ fierent. Arg. l. i. ff. quod iussu. & ibi gl. ver. quemadmodum.

DECISIO V.

Ex conf. 2. alias 10. de consang. & affinit.

TRACTANTES de Matrimonio contrahendo in secundo consanguinitatis gradu, & post missam informationem ad Papam, & impetratam dispensationem, se carnaliter cognoscentes, antequam vere fieret dispensatio, ipsique iurantibus quod sese non cognouerint, cum illis Commissarius dispenset, ipsique postea Matrimonium publice contrahant, valet dispensatio; cum in impetratione commissionis Papalis subreptio nulla admittitur, eo quod incestum nodum admiserant; & validum etiam censetur matrimonium, eo quod per huiusmodi dispensationem impedimentum secundi gradus consanguinitatis sublatum est, quod matrimonium impedit, & dirimit: solum autem impedimentum incestus impediens, & non dirimens remansit, super quo Episcopus dispensare valet: vnde & eorum filij legitimi sunt, ut potest ex matrimonio legitimo nati; & satis est quod ab Episcopo dispensationem impetrent petendi debitum a se mutuo, & poeniteant, & confiteantur peccata incestus, & periurij & poenitentias iniunctas adimpleant, ut suo matrimonio sancte, & sine peccato fruantur.

DECISIO VI.

Ex conf. 3. alias 2. qui filij sunt legitimi.

FILIJ qui ex matrimonio nullo, ob aliquod impedimentum consanguinitatis, vel affinitatis iure positio inductum, legitime tamen seruata forma Concilij Tridentini contracto, nati sunt; antequam vterque coniugum, vel alter eorum vere sciret impedimentum, legitimi sunt, absque vlla Papæ dispensatione; ignorantia enim impedimenti parentum, vel alterius eorum filios legitimos efficit. c. 2. & c. referente. & c. ex tenore, qui filij sint legit.

DECISIO VII.

QUAMVIS Papa efficere possit, ut filij, qui concepti & nati fuerunt ex matrimonio nullo ob impedimentum consanguinitatis, vel affinitatis iure positio inductum, seruata forma Concilij Tridentini legitime contracto, postquam vterque parentum sciuit impedimentum, legitimi sint, ita ut habeantur legitimi a tempore quo concepti & nati fuerant per approbationem ab ipso Papa factam post mortem alterius parentum, eo quod leges omnes humanas super Matrimonio latis ita reuocare potest, ut pro infectis fingantur, super quibus factæ sunt, ac si factæ non fuissent, nec vllum effectum produxisse dicantur; adeo ut consequenter prædicti filij illegitime nati legitime nati esse fingantur, ut nati fuissent, si tale impedimentum per dictas leges inductum non fuisset: ita Bar. in l. si is qui pro emptore. ff. de vscap. si tamen sine maxima, & iustissima causa id faceret, grauitet peccaret; cum id rarissime sine scandalo, & præiudicio tertij fieri non posse videatur, maxime si personæ illæ, cum quibus dispensatum est, de temporali ipsius Papæ dominio non sint; ita sentit Pan. in c. venerabilem. nu. 26. qui filij sint legitimi facta nihilominus tali dispensatione valida censenda est.

DECISIO VIII.

Ex conf. 77. alias 1. de consang. & affinit.

EPISCOPUS super impedimenti matrimonium dirimentibus dispensare valet, quando impedimentum est occultum, & matrimonium publicum, & separatio magno foret scandalo; & non possit vel non nisi cum maxima difficultate, propter paupertatem aut alia legitima impedimenta recurrit ad Papam, vel legatum illius haberi. ex Nau. in Man. c. 22. num. 85.

DECISIO IX.

Ex conf. 5. alias 2. de eland. despons.

ABBAS Commendatarius, qui ratione Abbatie iura Episcopalia habet, & est nullius diocesis tanquam ordinarius, c. ordinarij. de offi. ord. in 6. & gl. ibi. & c. cum ab ecclesiis. tit. cod. denunciationis matrimoniorum, quæ in ecclesijs suæ Abbatie, iuxta Concilium Tridentinum fieri deberent, remittere potest; cum præfatum Concilium hanc facultatem ordinarijs indefinire concedat. Et prælati exempti, qui iurisdictione quasi episcopalem habent, ea omnia regulariter facere possunt, quæ possunt episcopi in diocesi sua circa ea, quæ sunt iurisdictionis; ita Gl. in clem. 1. in verb. proprij. de rebus eccl. non alie.

DECISIO X.

Ex conf. 6. alias 13. de eland. despons.

CONTRAHENTES ante Concilium Tridentinum per verba apta ad matrimonium de presenti, vel saltem ad sponsalia de futuro secuta copula, validum matrimonium contraxerunt: c. is qui de sponsa. ita ut post dictum Concilium matrimonium coram suo parochio adhibitis duobus testibus secreto de nouo contrahere opus non erat ex Nau. in Man. c. 22. nu. 70. Sic tamen clandestine ante Concilium contrahentes peccatum mortale commiserunt, cum inhibito de desponsat. clandest.

DECISIO XI.

Ex conf. 7. alias 12. de consang. & affinit.

CUM nulla affinitas ex solo illicito coitu iure naturali, lege veteri, aut vlllo iure antiquo Romano ethnico contrahatur, l. non facile. s. affines. ff. de grad. aff. & l. ea. s. sciendum. Iudæus qui cum ea coiuit, cum qua pater Iudæus coierat, factus Christianus cum illa eadem Christiana facta matrimonium contrahere potest; eo quod affinitas, quæ ex copula, & illi cito coitu nascitur, & qualitas est impediens matrimonium, ex nullo iure prædictorum, sed solo Pænitentio producitur: ex Pænitentio autem non potest inter Iudæos nasci, quia illo non ligatur: c. Caudemus. de duort. Nec coitus illicitus, qui præcessit baptismi, affinitatem postea impediens matrimonium producere valet.

DECISIO XII.

Ex conf. 20. alias 14. de statu Monach.

MATRIMONIUM ante Concilium Tridentinum inter impuberes verbis non laicis clausis contrahitur, nec verum nec præsumptum esse censetur, c. puberes. de sponsal. impub. & c. is qui. de sponsal. dummodo copula carnalis non sit subsecuta.

DECISIO XIII.

Ex conf. 2. in Nouis. de sch. in antiquis.

MATRIMONIUM coram parochio schismatico canonicam institutionem habente, necdum iure suo priuato aut schismatico declarato tam ante, quam post Concilium Tridentinum contractum, validum est; secus autem si præfatus sacerdos, nec institutionem canonicam, nec coloratam obtinuit.

DECISIO XIV.

Ex conf. 10. alias 38. de voto.

CUM nullo iure Diuino naturaliter indito, neque supernaturaliter tradito, venentur sacerdotibus. Matrimonia: cumque continentia, & sacerdotum non sint inseparabiliter annexa, omnique lex, quæ prohibet, ne sacerdos matrimonium contrahat, humanius in scriptis data, vel consuetudine ecclesiastica inducta est: Potest Papa, qui supra omne ius humanum est, cuncta per mundum, q. 3. c. proposuit. de consec. præben. iuxta de causa dispensare ut Presbyter, vel Episcopus, vel etiam Archiepiscopus vxorē ducat ex S. Th. 2. 2. q. 88. art. 1. & Caiet. ibi. & to. 1. opusc. tract. 27. iuxta autem dispensandi causa est compositio, vel conseruatio pacis alicuius regni, & promissio de certo successore Regis, ne illo sine liberis antecedente, regnum suū mala patiat, & pax eius violetur. DE-

DECISIO XV.

Ex consil. 3. 11. alias 3.

Qui matrimonium post Concilium Tridentinum servata eius forma contraxerunt, & filios susceperunt, & postea temporis successu se cum uxore tempore contractus duodecim annos non habuisse, ordinario significare debent, quod ipsi ex causa quadam, quam non oportet ei notari facere, & quæ iam cessavit de valore matrimonij sui contracti coram patrecho præmissis denunciacionibus per Concilium requisitis ad omnem scrupulum deponendum denuò contrahere cupiunt; & ita post habitam ab Ordinario licentiam, suum parochum, vel alium sacerdotem de ipsius parochi, vel ordinarij licentia ad eant, qui vocatis duobus testibus am eis suis, qui rem secretam teneant, matrimonio contrahendo assistat.

DECISIO XVI.

Ex consil. 12. in vrsiue.

Matrimonium inter duos contractum quod ex impedimento aliquo fuit nullum, & quod pars ignorabat etiam dispensatione super eodem impedimento validum non erit, nisi novus amborum consensus succedat etiam partis ignorantis. cap. 2. & c. veniens. de eo qui duxit. cum epim. consensus primus matrimonialis non fuerit, nullus actus virtute illius licitus esse potest, & ideo ad hoc ut coniuges legitimi sint, novus post sublarum impedimentum consensus requiritur, ita Nauar. in Man. cap. 22. num. 86.

DECISIO XVII.

Ex consil. 13. deest in Nouis.

Sicut matrimonium contractum a viro religioso professo, qui tria vota substantialia in religione approbata vovit, sine legitima dispensatione, est ipso iure nullum, c. Meminimus. qui cler. vel vovet. Ita Matrimonium quod contra, vel citra formam dispensationis conditionalis Papæ postea contrahitur, ipso iure nullum & invalidum censendum est, c. cum dilecta. de rescript. & c. Pisanis. de rescript. spoli. & c. prudentiam. de offi. iur. deleg.

DECISIO XVIII.

Ex consil. 14. alias 3. de rescript.

Um dispensatio vni personæ concessa ad contrahendum cum alia nihil valet, nisi ad illam aliam cum qua est necessario annexa, extendatur, c. quia in tantum de præben. gl. in c. si quis in clero. 7. q. 1. consequenter dispensatio ab vno coniugum super impedimento matrimonij quod est inter ipsum, & aliam certam personam impetrata, a Papa etiam tanquam vtrique profutura concedi censetur, Arg. cap. translatio. de constit. etiam parte altera impedimentum, & dispensationem obtentam ignorante ex Nauar. in Man. c. 22. num. 70.

DECISIO XIX.

Ex consil. 15. alias 2. de secund. nuptijs.

Mulier, cuius maritus diu absens fuit, nec aliquid certi de ipsius morte cognoscit, nisi quod ante aliquot annos de quodam audierat maritum ad mortem egrotasse, alteri nubere non potest, antequam certum habeat nuptium de morte mariti, quantumcunque tempore ille absens e in præsentia, de spõsal. quod si de facto alteri nubat, ab eo separari non debet, donec maritum certo viuere sciat. Arg. cap. fin. de secund. nupt. & c. inquisitioni. de sentent. excom.

DECISIO XX.

Ex consil. 16. alias 2.

Dans mandatum Procuratori ad matrimonium cum certa persona contrahendum, sine vlla tamen intentione contrahendi cum illa, & mandatarius legitime contrahit simulatione mandantis de non contrahendo ignorans; si deinde mandans per se cum alia publicè matrimonium contrahat, & cum illa consummat, quamvis in foro exteriori, tam a iudice ecclesiastico quam seculari, bis nãg

matrimonium contraxisse censetur, in foro tamen interiori cum secunda tantum contraxisse iudicabitur, & cum illa cohabitare debet.

DECISIO XXI.

Ex consil. 17. alias 1. de eo qui cog. consang. vxor.

Qui incestum cum consanguinea commisit, non solum cum ea sine dispensatione matrimonium contrahere nequit, sed neque cum alijs, nisi novam dispensationem obtineat, c. si duo 25. q. 6. & c. de incestis, & c. propinquam 35. q. 3. & Nauar. in Man. c. 22. nu. 75.

DECISIO XXII.

Ex consil. 18. alias 11. de voto.

Qui castitatem se perpetuo seruaturum vovit, cum hoc tamen moderate, ut possit ducere uxorem aliquam, quæ veller cõuhere sicut ipse, & domum solum administraret, ad castitatem seruandam tenetur, nec cum aliqua matrimonium ea lege contrahere potest, ut ipsa contineat, nec debitum petat; cum huiusmodi pactum, & fini & fidei matrimonij contrarium sit; eo quod virtualiter est pactum de vitanda prole, & de non reddendo debitum, & de non habenda potestate sui corporis, sunt autem fides, & proles duò de principalibus matrimonij bonis; c. omne nuptiarum bonum. 27. q. 2. omnis autem conditio, quæ contra matrimonij substantiam est, siue turpis, siue honesta sit, illud inuadit, ita S. Thom. 4. d. 18. art. 4. Ad. 9. de spons. Sor. 4. d. 29. q. 2. art. 3. & cap. si. de condit. app. Nec iusta causa dispensandi cum tali super tam grãdi castitatis voto esset communitas regendi domum, quæ ex vxoris consortio proveniret.

DECISIO XXIII.

Ex consil. 9. alias 4. de conuers. coniug.

Quiam ante Concilium Tridentinum matrimonium cum aliqua contraxit, & columinauit, & postea diu absens in remotis partibus ignorante vxore religionem approbatam ingressus & professus est, contentente confessario suo talem ingressum tanquam licitum; si vxor eius postea bona fide probabiliter credens maritum suum mortuum esse, alteri nubat, & filios habeat, de vita mariti viuientis monenda non est & maritus prædictus religiosus iuste in sua religione perseverare potest, c. Agathola. 17. q. 2. ob adulterium notorium prædictæ vxoris, cuius ipse causa propinqua non fuit cum non tradidit illam adulterandam, nec rogauit, nec conuulit ei ut id faceret, sed solum remota causa exiitit abintando se ad loca remota, nec eam alias de vita sua admonendo, ita Pan. & Præpos. in cap. dis. retentionem, de eo qui cog. consang. vxor. & gl. in c. si tu abitoes. 27. q. 2. Quod si vxor postea sciat, & credat maritum priorem viuere a secundo suo marito nec debitum exigere nec reddere potest.

DECISIO XXIV.

Ex consil. 20. alias 11. de eland. desponsat.

Contrahere volentes matrimonium & suspicantes quod parochus, cuius præsentia ad matrimonium ipso Concilio Tridentinum est necessaria, nollet esse præsens illi contrahendo, si vocent eum quasi ad aliud propositum in quandam domum, & mox eo præsentem, & ignorante quid agere volebat, prædicti contracturi mutuo se in coniuges recipiant per verba de præsentem, coram illo parochio, & alijs duobus, vel tribus testibus quod solum requirit Concilium Tridentinum, sess. 24. c. 1. de rescript. matr. ad substantialem valorem matrimonij, validum matrimonium contrahunt; nec necesse est, ut parochus, vel testes regulariter rogati sint, & sciant ad quid rogantur; sed sufficit, quod præsentem ad id quod agitur, per sensum corporeum visus, & auditus.

DECISIO XXV.

Ex consil. 21. alias 1. qui clerici, vel vovent.

Qui post votum emissum de iur. a religione, & castitate seruanda, promittit puellam ducere eam in vxorem, ut sic contentiret in copulam carnalem, quod illico fecit,

fecit, & ob id infamata manet, votum potius im- lere, quam illam ducere tenetur, cum talis prius Deo, quam puellae obligatus fuit; c. Prior. de reg. iur. in 6. & sponsalia secuta etiam cum copula, votum precedens religionis non tollit. Arg. c. commissum. de sponsal. Rursus, qui cler. vel vouent. In quo casu satis erit, quod prius damnum puellae illatum restituat, dando ei tantum, quanto indiget, ut eaque bene collocetur, ac collocata fuisse, si infamata non fuisset, c. 1. & 2. de adulter.

DECISIO XXVI.

Ex conf. 5. alias 6.

26 **F**ilij, qui ex concubina, qua matrimonium cum alio viro contraxit, qui ab ea diu absuit, & incertum erat an viueret, nascuntur, viuentis prioris mariti concubinae, illegitimi sunt, nec per subsequens matrimonium cum praefata concubina post mortem prioris sui mariti solemniter contractum, legitimi efficiuntur. Alij tamen, qui probarent se natos ex eadem concubina post mortem prioris mariti, per tale matrimonium subsequens solemniter inter eos contractum legitimi censendi sunt, cap. tanta. qui filij sint legitimi.

DECISIO XXVII.

Ex conf. 23. alias 15. de conuers. coniug.

27 **C**ontrahentes sponsalia de futuro & se inuicem maritali, & vxorio affectu ante Concilium Tridentinum cognoscentes: si illa postea nup sit alteri publice, (cum sic alteri nubendo adulterata sit, & in adulterio maneat, cap. Agathola. 27. q. 2.) ipse etiam sine solutione Matrimonij quoad vinculum, sed quoad thorum, & cohabitationem separare potest, & sic separatus etiam sine vlla Papae auctoritate permanere, & vel religionem profiteri, vel ordines sacros sine metu irregularitatis, aut suspensionis suscipere & tunc ordinibus suis absque aliqua Papae dispensatione uti valet, & suae conscientiae satisfacere, eam, ut caste viuat, admonendo.

DECISIO XXVIII.

Ex conf. 24. alias 1. de Matrimon. contr. contra interd. eccles.

28 **S**i quis iuuenis nobilis, quasi fascinatus, inuito eius patre cum femina vilissima, non sine maximo eius familiae dedecore, matrimonium contrahere omnino vellet, in se & a patre eius impetrati, & a summo Pontifice motus propitijs concedi potest, per quem prohibeat sub Censuris, & penis grauissimis parochio praedictarum personarum, qui nunc est, & qui mutatis domicilijs foret, & etiam ordinario eorundem, ne huiusmodi nuptijs intererent, nec alijs presbyteris facultatem in eis interuenientibus facerent intra annum ab hoc: Arg. cap. si de clandest. de spons. & cle. 1. de consang. ut infra tale tempus videatur, si mediantibus orationibus ab huiusmodi fascinatione liberari possit, ita ut in se reuerus iuuenis, quod sibi, & suae familiae conuenit, faciat.

DECISIO XXIX.

Ex conf. 25. alias 2. de eo qui cogn. consang. vxor.

29 **Q**ui rem habuit cum matre, & postea sponsalia cum filia contraxit, cum qua etiam rem habuit, & postea etiam rem cum matre habuit, si tacite, vel expresse dispensationem procurare promisit, seu cum proposito, & intentione obtinendi, & procurandi dispensationem contraxit, in foro conscientiae pro viribus dispensatione quaerere tenetur, ut valide cum filia contrahere possit, & post eam obtentam solempniter cum eadem contrahere; sin vero sponsalia simpliciter contraxit, nulla facta mentione expresse, aut tacite de dispensatione, cum hoc casu sponsalia videantur omnino nulla, & proinde ad nihil obligantia; Arg. Reg. praefat. de regul. iur. in 6. ob deceptionem tamen, qua sciens impedimentum contraxit cum filia ignorante fornicationem eius cum sua matre, & consequenter impedimentum, quod erat inter ipsos, damnum deflorationis eius resarcire tenetur.

DECISIO XXX.

Ex conf. 26. alias 6.

30 **C**um matrimonium sine vtriusque partis consensu consistere nequeat, c. si inter. de sponsal. & actus agendum ultra intentionem eorum non operantur, cap. si. de praeb. quotiescumque ex sufficientibus coniecturis probari potest, contrahentes, aut vnum contrahentium intentionem contrahendi, aut consentiendi non habuisse, sed decipiendi, & simulandi matrimonium inter eos contractum defectu consentus; & intentionis ambozum, vel alterius partis, fuisse omnino nullum iudicandum est.

DECISIO XXXI.

Ex conf. 27. decessi in Nonis.

31 **Q**uia concessio regulariter, & dispositio generalis generaliter est intelligenda, c. si Romano. d. 29. & omnis parochus regulariter omnes vices suas tam generaliter, quam specialiter alteri sacerdoti committere potest; Arg. gl. solem. in c. peruenit d. 95. & a regula non difformatur nisi expresse caueatur Glia. l. omnis definitio, de regul. iur. in 6. Sacerdos ex generali licentia sibi impartita a parochio, ut omnia quae ad curam pertinent, exercere possit etiam matrimonio iuxta Concilij Tridentini decretum contrahendo inter se potest, maxime cum assistentia parochi in matrimonio, non tanquam functio dignior parochi requiratur, (quandoquidem aliae functiones sacramentales, quas tamen alteri committere valet, longe maiores sunt) sed ut non desit probatio matrimoniorum, & ne matrimonia clandestina contrahantur.

DECISIO XXXII.

Ex conf. 28. decessi in Nonis.

32 **Q**uamvis occisio vxoris sine iudicio impedimentum ad contrahendum matrimonium inducat c. interfecto. c. ad monere. 33. q. 2. mulier tamen quae sine licentia nubit alteri, qui ipsa ignorante, vxorem suam occidit, validum tum eo matrimonium contrahit, cum vxoricidium impedimentum sit impediens quidem matrimonium contrahendum, sed non dirimens iam contractum ex Nauari in Man. c. 2. num. 74.

DECISIO XXXIII.

Ex conf. 10. alias 41. de success. ab intestato.

33 **V**xor pauper in bonis mariti diuitis, ante copulam morui dotem habet, sicut vicium manus pauper partem dotis lucrat, quando coniux diues ante copulam carnalem, & post matrimonium per verba de praesenti contractum moritur. Auth. praeter ea. C. vnde vir, & vxor.

DECISIO XXXIV.

Ex conf. 30. alias 9. de clandest. sponsal.

34 **S**icut electus, & confirmatus in episcopum, & nondum consecratus, omnia ad episcopum pertinentia exercere poterit, praeter ea quae sunt ordinis; Arg. c. suffraganeis, & c. transmissum de elect. ita etiam & Parochus, pro uius canonice de ecclesia parochiali, etiam si nondum sacerdos sit, omnia potest praeter ea, quae sunt ordinis; vnde & parochi praesentia, qui nondum sacerdos est, in matrimonio iuxta Concilij Tridentini decretum contrahendo sufficit, quamuis alius vices Parochi supplere non possit, nisi sacerdos sit.

DECISIO XXXV.

Ex conf. 31. alias 2. de cond. appofita.

35 **M**ulier promittens ancillae centum pro dote, cum conditione si ei honeste seruiret etiam si post novem annos seruitijs, & viginti quinque transiisset ancillae, permiserit se licite deservari ancilla, ad soluendum tamen ei centum promissa, vel saltem salarium honestum cuiuslibet annum quo seruitur, & consuetum solui ancillis eius qualitaris, cuius ipsa ancilla est, obligatur; cum pariter filiam; & herus ancillam ante viginti quintum annum non collocantes, in mora tradendi eas manibus cequantur. Auth.

Et licet promittendo centum pro dote, ea promissio infra tempus boni viri arbitrio declaranda, cap. de causis, de off. deleg. quale est tempus novem annorum; vnde cum mora sua cuiuslibet esse debet notitia, Reg. Mora. de reg. iu. in 6. potius heret, quam ancillæ nocere debet; & ideo vel centum pro dote, vel salarium honestum cuiuslibet anni fermitatis ancillæ per solvere tenetur.

DECISIO XXXVI.

Ex cons. 32. alias 2. de rapto.

Matrimonium cum puella invito patre rapta, ipsa volente, & consentiente, & sine solennitate contractum post Concilium Trid. sess. 24. ca. 6. de ref. mat. non solum est nullum, quando non adest præfens parochus legitimus, nec alius presbyter de illius, vel ordinarij licentia, aut testes: sed etiam quando puella a raptore in loco tuto non est posita, & libere, & voluntarie in raptum postea consentit; Rapta vero dicitur quæ contra voluntatem patris de domo eius abstrahitur, sine id de voluntate, siue contra puellæ voluntatem fiat, ex S. Tho. 2. 2. q. 159. art. 7.

DECISIO XXXVII.

Ex cons. 33. alias 11.

Contrahens sponsalia de futuro cum septenni, vel Matrimonium per Procuratorem cum puella nubili etati proxima, cap. literas & cap. accessit. de despon. imp. quæ mortua est etiam, priusquam Matrimonium consummatum sit, cum sorore præfate puellæ, propter impedimentum publicæ honestatis, quod est inter contrahentem, & consanguineos primi gradus prædictæ puellæ mortuæ, & sororis eiusdem, contrahere nequit ex Conc. Tri. sess. 24. cap. 3. de ref. matr. & Pio V. in extr. Ad Roman. An. 1566. sicut nec soror aliqua præfate puellæ mortuæ, alicui ex consanguineis sponsi contrahentis in primo gradu nubere potest. ca. sponsam. de sponsalib. & Nau. in Man. c. 22. num. 57. A firmitatis vero impedimentum non oritur nisi ex copula carnali.

DECISIO XXXVIII.

Ex cons. 34. alias 9.

Puella quæ contraxit sponsalia de futuro cum aliquo, qui postea propter sua crimina bannitus fuit, sine vlla dispensatione, libere, & legitime alij nubere potest: eo quod sponsalia de futuro dissoluntur, quando superuenit aliquid, quod si a principio interuenisset, verisimiliter contracta non fuissent. cap. quemadmodum. de iureiur.

DECISIO XXXIX.

Ex cons. 35. alias 3. de eo qui dux. in Matrim. quam polluit per adult.

Qui viuentem vxore priore longe ab eo degente, & motu timore mortis eius cum alia publicè contrahit mortua priore vxore, cogi potest, & debet iterum cum secunda, habita dispensatione quoad vtrumque forum super impedimento quod ex adulterio nascitur, contrahere. ca. de eo qui dux. in matrim. quam polluit per adult. vel eam deceptam dotare. cap. 1. & 2. de adul. quod matrimonium secundum denuò vel sub denunciationibus, vel ad maiorem cautelam etiam coram parochio, & testibus, tacita causa nullitatis contrahere, & instrumentum Notarij munire est vtile; in Nau. in Man. c. 16. num. 16. & 36.

DECISIO XL.

Ex cons. 36. alias 10. de his quæ vi, met. caus. fiunt.

Puella sub Curatoris potestate constituta, & metu, & reuerentia ipsius curatoris per se, & alios illum incutientis, sponsalia cum aliquo iuvene, & successiue Matrimonium contrahentes, nullum est, si tam ante ipsa sponsalia, vel etiam post contracta sponsalia antequam Matrimonium contraheret, protestetur expresse coram testibus si de dignis, se cum illo nullatenus contrahere velle, adeo vt si contingeret illam dicere aliqua verba, quibus se consentire significaret, dicturam se illa contra mentem & voluntatem suam ob metum, & reuerentiam sui Curatoris, & aliorum suorum amicorum, vel familiarium; quia Matrimonium liberum partium consensum, & non coactum necessario requirit: c.

cum locum. de spons. & cap. sufficiat 27. q. 2. & cap. notificati. 31. q. 5. omnis autem reuerentia, quæ operatur tantum quod illa non interueniente actus non fieret, tollit consentium, & actum rescindit. l. 1. §. quæ oneranda. ff. quarum rerum actio non datur, & gl. oibi. & cap. 1. §. porro. de despon. in 6.

DECISIO XLI.

Ex cons. 37. alias 4. deo, qui dux. in Matrim. quam pol. per adult.

Quiam ante Concilium Tridentinum cum vna contraxit, & postea illa viuentem cum secunda in facie ecclesiæ contrahit, ex qua, viuentem priore, filios habuit, priore vxore legitima mortua, denuò cum secunda, nouo præfatis consensu, & non alias Matrimonium contrahere debet, quia Matrimonium, quod ab initio fuit nullum, ob aliquod impedimentum validari non potest, nisi de nouo contrahatur. Possunt autem de nouo clam absque scandalo contrahere, eo quod omne Matrimonium inualide contractum in facie ecclesiæ, etiam post Concilium Tridentinum denuò clam & secrete contrahi potest, prout vsus sacre Penitentiarie de consensu Papæ obseruat, v. ait Nau. in Man. c. 22. n. 11. 47. & 86.

DECISIO XLII.

Ex cons. 38. alias 5.

Catholicus cum heretica ante Concilium Tridentinum & etiam post illud, in locis, in quibus idem Concilium publicatum non est, vel non sunt lapsi triginta dies a publicatione facta, & multo magis vbi Concilium receptum est, sponsalia de futuro contrahens, consecuta etiam copula carnali, Matrimonium cum eadem contraxisse iudicandum non est, quandoquidem omnis promissio rei turpis, (qualis est catholici de Matrimonio cum heretica contrahendo) & quæ sine sacrilegij peccato impleri non potest, ipso iure nulla est, in malis promissis. 22. q. 4. vnde & sponsalia præfata nulla omnino censenda sunt, & proinde nullum effectum Matrimonij producere possunt. Arg. c. non præstat. de reg. iur. maxime cum iura, quæ sponsalia de futuro per copulam carnalem subsecutam Matrimonium facere affirmant, ex c. is, qui fidem de sponsal. saltem præsumptum, post Concilium Tridentinum sess. 24. c. 1. de ref. matr. cessant, ita Nau. in Man. cap. 25. nu. 144. & etiam de sponsalib. validis non de illis, quæ ipso iure nulla sunt, intelliguntur. Nec vspiam sponsalia ipso iure nulla effectum Matrimonij per copulam subsecutam producere expressum reperitur.

DECISIO XLIII.

Sponsalia catholicorum valida per copulam carnalem subsequentem ante Concilium Tridentinum sess. 24. cap. 1. de ref. matr. in Matrimonium ea de causa transire censentur, quod sponsus sponsam cognoscens illud animo consummandi Matrimonium fecisse præsumitur, ne in dubio peccasse iudicetur; vnde cum catholicus hereticæ promittens cum ipsa contrahere, illam vxorio affectu cognoscendo peccatum non curat, sed potius illam tali affectu cognoscendo, & eam illa contrahendo, magis peccat, quam eandem affectu fornicario cognoscendo, eo quod in hoc casu grande sacrilegium committit, vt aiunt Doctores in 4. d. 39. per copulam carnalem subsequentem sponsalia completere velle, aut Matrimonium consummare, iudicari non debet.

DECISIO XLIV.

Quamuis catholici sponsalia ante Concilium Tridentinum, & post illud etiam in locis, vbi illud receptum non est, de futuro cum heretica contracta, ex sola copula carnali subsecuta, in Matrimonium non transeant, quia in dubio illum non voluisse ea complere præsumitur: si tamen propria eorū confessione, aut alijs sufficientib. signis, puta per cohabitationem mensuram, aut aliud tempus, de hominodi vxorio eorū affectu constet, in Matrimonium transisse censentur: quamuis enim Catholico Matrimonio cum heretica

retia contrahere non liceat, si tamen contrahit, verum, & validum iudicandum est. cap. non oportet. 28. q. 1. & glo. ibi. & DD. in 4. dist. 29.

DECISIO XLV.

45 Sponsalia quantumlibet nulla ob aliam causam, quam ob defectum consensus, ante Concil. Tridentinum impedimentum publicae honestatis, impediens, & dirimens Matrimonium inter sponsam, & omnes consanguineos sponsi usque ad quartum gradum, & e contrario inter sponsum, & omnes sponsae consanguineos usque ad quartum gradum, & produxerunt: cap. l. de spons. in 6. c. sponsam de spons. Post Tridentinum autem sponsalia de iure nulla, nullum effectum impedimenti publicae honestatis pariunt, sed neque modo tale impedimentum etiam ex sponsalibus validis natum, nisi in primo tamen consanguinitatis gradu impedit, ita ut sponsa modo cum consanguineo sponsi, qui vltiori gradu, quam primo, prioris sponsi consanguineus esset contrahere poterit; sicut e contrario sponsus, cum consanguinea sponsae, quae illi vltima primū gradum consanguinea esset, non autem cum ea, quae in primo gradu esset consanguinea, contrahere valet, ita Conc. Tr. sess. 24. cap. 3. de refor. matr.

DECISIO XLVII.

Ex cons. 3. alias 4. de despon. imp.

46 Quamuis duo impuberes, quorum masculus annos quatuordecim non compleuit, nec femina duodecim iure humano prohibente, Matrimonium contrahere non possunt: cap. Puberes, de despon. imp. ex iusta tamen causa, puta pro bono pacis, ut tales validum inter se Matrimonium contrahant, Papa dispensare potest. c. 2. de despon. impub.

DECISIO XLVII.

Ex cons. 40. alias 1. de conuers. coniug.

47 Cum lex Concilij Tridentini sess. 25. cap. 1. de ref. matr. prohibeat generaliter, imo vniuersaliter & negative, ne quis ante finem anni nonitatus professionem faciat, & lex generalis, praesertim vniuersalis & negativa, vniuersaliter intelligenda sit, c. Solite. §. fin. de maior. & obed. teneri sponsa de praesenti, cuius sponsus, ipsa renuente, religionem est ingressus, habitum quo suscepit, tam diu expectare, donec elapso probationis anno professionem emisit nec praefigi potest terminus aliquis sponso, iuxta quem, vel profiteatur expresse, vel ad sponsam redeat, pro iure antiquo statutum fuit. cap. ex publico, de conuer. coniug. & cap. commissum. de sponsa.

DECISIO XLVIII.

Ex cons. 41. alias 12. de cland. desponsat.

48 Dispositio omnis verbo fieri potest, nisi scriptura ad actus valorem requiratur; gl. in cap. 1. de cons. in 6. in fi. Unde & licentia quam dat parochus sacerdoti, ut contrahendo Matrimonio inter sit, sufficit ut sit verbalis, & probari possit per testes, cum iura nulla specialiter requirant, ut licentia haec per scripturam concedatur.

DECISIO XLIX.

Ex cons. 42. alias 10.

49 Matrimonium bona fide contra ius humanum contrahentes, & longo tempore parā decem annis continuātes in sua bona fide permanere relinqui debent. cap. quia circa. de consang.

DECISIO L.

Ex cons. 43. alias 44. deest in Nouis.

50 Quia contracto Matrimonio legitimo per verba de praesenti cum puella nubili nondum tamen per copulam cognita, rem postea cum foru sua habuit sine vltā obtenta dispensatione cum dicta puella contrahere potest: eo quod Matrimonium cum ea contraxit, antequam impedimentum hoc affinitatis in primo gradu superuenit, & impedimentum affinitatis superueniens post contractū

Matrimonium non illud dirimit, nec impedit quoad vinculum: cap. discretionem. de eo qui cogn. consang. vxor. indi. get tamen adulter dispensatione ad debitum coniugale ab ea petendum; ob dictum impedimentum affinitatis, cap. ad limina. 30. q. 1. innocens vero illud petere potest.

DECISIO LI.

Ex cons. 45. alias 6. de elande. desponsat.

51 Matrimonium tempore pestis, vel aliā de causa contractum, coram sacrista ecclesiae parochialis, clerico minorum ordinum solum, de licentia facta sibi ad id per parochum eiusdem ecclesiae, nullum, & irritum est; Cum pro forma substantiali Matrimonij in Concilio Trident. sess. 24. cap. 1. de ref. matr. statutum sit, quod vnus ex eis coram quo Matrimonium contrahendum est, sacerdos sit; adeo ut nec parochus, nec Episcopus sive Ordinarius hanc assensum nisi ei, qui sacerdos est, delegare possit.

DECISIO LII.

Ex cons. 46. alias 4.

52 Nisi deles sponsi, qui dum in infidelitate essent factis tamen sponsalibus de futuro se semel cognouerunt carnaliter; sine animo tamen tunc Matrimonium consummādi, existimantes adhuc nullum posse inter eos Matrimonium esse, eo quod secundum leges eorum non publice & legitime contraxerant, ad fidem conuersi Matrimonium per verba de praesenti contrahere debent secundum formam Conc. Tridentini, ita ut faciendae sint proclamationes per quas si iouentur cognati, vel affines intra quartum gradum, verum Matrimonium sine dispensatione contrahere non possunt, licet ante conuersionem, & baptismum potuissent; quia simul ac christiani effecti sunt, ecclesiae legibus subiiciuntur. Arg. cap. 1. de cons. & cap. gaudemus de divor. & cap. non debet. de consang. & affin. & Conc. Trident. sess. 24. cap. 1. de ref. matr.

DECISIO LIII.

Ex cons. 47. alias deest in Nouis.

53 Matrimonium inter se contrahere volentes, & timentes impedimentum sibi in curate, cuius sunt incola factum tri, & ideo in aliam civitatem longe ab illa sitam abeuntes, in qua post aliquot dies ibi morantes Matrimonium in facie ecclesiae contrahere volunt, illud facere debent praesente parocho, vel alio Sacerdote de parochia ipsius, vel ordinarij licentia, id est, Episcopi, vel Vicarij eius Generalis arg. gl. sing. Cle. i. ver. praesens parochus, vel alius Praelati habentis iurisdictionem quasi Episcopalem, qui superior esset Parocho loci, cuius Parochianus est, qui, vel quae contrahere vult; quidem etiam habent Caedimules in suis titulis, cap. ls qui. de maior. & obed. cum proprius contrahentis Parochus in Conc. Trid. sess. 24. cap. 1. de ref. matr. intelligatur, in cuius parochia contrahentes habitant tempore, quo Matrimonium contrahunt.

DECISIO LIV.

54 Cum parochus extra suam parochiam, & Ordinarius extra suam diocesim priuata persona censentur saltem quoad exercenda in suam potestatem, i. terra adiuncta glo. ff. de off. praesid. & proclamationes tribus continuis festis diebus faciendae sunt in parochia in qua contrahendum est; ea. fina. de clandest. despon. & Innocen. & Pan. ibi. Nec licentia parochi, vel ordinarij ad contrahendum Matrimonium extra suam diocesim; Nec praesentis parochi, ordinarij, aut ab eo licentia, extra territorium, vel diocesim suam sufficit sed necessaria omnino est praesentis parochi, vel alterius Sacerdotis de ipsius parochia, seu ordinarij licentia, in propria parochia, vel diocesi, ut Matrimonium valide secundum Concil. Trid. forma in sess. 24. cap. 1. de ref. matr. contrahatur; Eo quod ratio quare Conc. desiderat praesentiam parochi, vel sacerdoti ab eo, vel ab ordinarij licentia in Matrimonio contrahendo sit, ut cum maiori auctoritate, quam habet in subditum in eo loco, in quo contrahitur Matrimonium, fiat Quae auctoritas plane cessat, cum eiusmodi praesentia

extra parochiam, vel territorium, vbi persona priuata habetur, exhibetur.

DECISIO LV.

Ex consil. 48. alias 7.

Qui iureiurando mulieri dicit, vt illam ad se cum cumbendum inducat, non habeo aliam nisi te, vel promitto tibi me non aliam ducturum vxorem nisi te, aut aliam mulierem non ingressuram domum meam nisi te ipsam, nec in foro conscientiarum, aut in foro exteriori sponsalia cum illa contrahere censetur: Potest tamen iudex eum in foro exteriori compellere, & tenetur ipse ob deceptionem, & diffamationem ad matrimonium cum ea contrahendum, arg. l. vnica, §. fi. C. de rapr. virg. Pan. in c. ex parte, de sponsal. nisi mulier hanc obligationem illi remittere contenta fuerit, c. Præteres, de sponsal.

DECISIO LVI.

Ex consil. 49. alias 3.

Plebeius se Nobilem primogenitum, & diuitem fingendo, matrimonium cum Nobili puella ex illustri familia contrahebat, seruata forma in id necessaria per Concilium Tridentinum, sess. 24. ca. 1. de ref. matr. inducitur, quamuis huiusmodi dolis vtendo peccat, quia tamen penitus in errorem personæ inducere non videtur, (qui solus ipso iure matrimonium annihilat, c. 1. 29. q. 1. & ait Nau. in Manual. c. 22. num. 32.) de rigore iuris matrimonium validum, nec regulariter separabile contraxisse censetur. Quia vero error talis, ad errorem personæ, & conditionem seruilem proximè accedit, & ex tali matrimonio multa scandala, & homicidia probabiliter sequi possunt, matrimonium tale si consummatum non fuerit, Papa iuste dissoluit. Glo. celebr. in ca. ex publico, de conuers. coniug.

DECISIO LVII.

Ex consil. 50. alias 29. de penit. & remis.

Quando gratia a Papa in vtroque foro obtenta ad contrahendum matrimonium in aliquo gradu prohibito propter surreptionem occultam sit nulla, & impetrantes in Dataria solent compositionem soluere, non potest penitentiarius Maior sic contrahentes ad dictam compositionem solvendam cogere, si cognita postea surreptione de super dispenset, neque etiam aliquid sponte datum pro munere accipere; Eo quod Penitentiarius Maior vbique gratis expedire tenetur, prout in illius facultatibus exprimi solet; teneturque etiam in suis literis testari cas gratis vbique esse expeditas: Non dicitur autem gratis expediri, quoties aliquid per viam compositionis exigitur, quia exigitur ab inuito, est extorqueretur glo. in c. exigit de censibus in 6. verb. exigit.

DECISIO LVIII.

Ex consil. 51. alias 2. de refer.

Cum in lege id videtur concessum, quod non inuenitur prohibitorum cap. consulisti, 2. q. 5. & gl. c. 1. verbo inuenitur. de trans. prælat. dispensatio super impedimentum matrimonij obtenta valet, etiam si ad eam obtinendam quis nullum speciale mandatum acceperit. argum. l. quidam relegatus, ff. de reb. dubijs. gl. & Bal. in c. ad autes, de rescript.

DECISIO LIX.

Ex consil. 52. alias 4. de claud. despon.

Præsentia parochi vnius contrahentium, vel alterius Sacerdotis de ipsius, vel ordinarij licentia, quæ ex Concilio Trident. sess. 24. cap. 1. de ref. matr. decreto ad matrimonium contrahendum requiritur, sufficit siue in vici, siue in femina parochia contrahatur ex Nau. in Man. c. 25. nu. 144.

DECISIO LX.

Ex consil. 53. alias 5. de cogn. spir.

Sponsi ante Concilium Trident. se carnaliter cognoscentes Sanimo, & affectu vxorio, & prolem suscipientes, quam in periculo mortis constitutam pater baptizat, verum ma-

trimonium contrahunt, nec aliquam ex tali baptismo pater cognationem quæ nocet, aut impedit vsum Matrimonij contrahitur, ad limina, 30. q. 5. Quia per actum bonum in necessitate factum, matrimonio antea contracto præiudicari non debet: Sponsalia vero ante Trident. & postea in locis, in quibus non est publicatum aut receptum, per carnalem copulam vxorio affectu habitam, in verum Matrimonium transeunt: Qui vero in simili necessitate sumi, & fornicatæ suæ filium baptizat, cognationem spirituales impedimentum, & dirimentem Matrimonij contractum contrahit: c. 1. de cogn. spir. in 6. Diuersa etenim est ratio baptizantis filium suum ex vxore, & filium ex Concubina habitum eo, quod in priori casu agitur de non præiudicando matrimonio iam contracto, in posteriori vero agitur de non præiudicando contrahendo: ita vt baptizans in necessitate fornicarium filium includitur sub illa regula, nimirum quod inter baptizantem, & patrem, & matrem baptizati oritur cognatio impediens, & dirimens contractum matrimonij, ca. 1. de cogn. spir. in 6. quod impedimentum per Concilium Tridentinum, sess. 24. cap. 2. de refer. matr. non tollitur. Baptizans autem in tali necessitate filium suum ex vxore a tali impedimento contrahendo excusatur cap. Ad limina, 30. q. 1. & Nau. in Man. ca. 22. nu. 40.

DECISIO LXI.

Ex consil. 54. alias 16.

Parochus accersitus a volentibus matrimonium contrahere, & contrahentibus per verba de presenti coram parochio, & testibus, validum matrimonium contrahunt, quamuis parochus nihil dicat, vel etiam si dicat, Ego vos postea coniungam.

DECISIO LXII.

Ex consil. 1. in Nouis, deest in antiquis.

Matrimonij Sacramenti materia est consensus vtriusque, verba autem, vel signa, quibus illa idoneè exprimitur, forma ex Nau. in Man. c. 22. nu. 20.

DECISIO LXIII.

Ex consil. 13. in Nouis, deest in antiquis.

Impedimentum Matrimonij probabiliter ignorans, etiam si monendus non sit quoad effectum vitandi peccatum, eo quod probabilis ignorantia excusata peccato, cap. 1. de consil. & ignorantia de reg. iur. in 6. & S. Tho. 1. 2. q. 6. ar. 3. ad effectum tamen, vt matrimonium valeat, & adepta dispensatione valide de nouo contrahi possit, aut non, admoneri debet, ita Nau. in Man. c. 22. nu. 47.

DECISIO LXIII.

Ex consil. 14. in Nouis, deest in antiquis.

Matrimonium in gradu prohibito contrahentes, si postea in notitiam impedimenti veniant, obtenta dispensatione, de nouo contrahere debent, alioquin matrimonium non est validum: Siquidem matrimonium, quod a principio fuit nullum, a potestate aliqua humana confirmari nequit; nisi consensus de nouo ex quo legitimum matrimonium, quod est Sacramentum, oriatur, post sublatum impedimentum, adueniat.

DECISIO LXV.

Ex consil. 15. in Nouis, deest in antiquis.

Quamuis Sacramentalia, & Sacramenta, excepto baptismo in morte ab hæretico, vel schismatico se enter accipiens peccat; quia tamen benedictio nuptiarum, siue bene, siue malè ab hæretico accepta, vinculum essentialis matrimonij, nec auget, nec minuit, cum hoc indissolubile sit, ex Matt. 19. & c. quos Deus. 33. q. 2. a Sacerdotibus Græcis, hæreticis, & ritum Ecclesiæ Romanæ blasphemantibus benedictionem nuptialem accipientes, nec vxores relinquere possunt, & ad sic relictas, etiam si secundas duxerint federe tenentur, c. 1. & vlt. de sponsa. duorum.

DECISIO LXVI.

Ex cons. 18. in Nouis deest in antiquis.

66 Sponsalia solemniter de futuro cum aliqua contrahens, & eam antequam per verba de presenti coram parochio, & testibus per Concilium Trid. sess. 24. de ref. matr. c. 1. ad id requisitis contrahat, carnaliter cognoscens, quamuis eam ducere tenetur, maritus tamen eius non efficitur, eo quod nec matrimonium hodie per copulam affectu maritali post sponsalia habitam præsumitur, nec absque præsentia parochi, aut alterius Sacerdotis de illius, vel ordinarij licentia, & sine testibus valide contrahi potest.

DECISIO LXVII.

Ex cons. 19. in Nouis, deest in antiquis.

67 Cum omnis promissio rei notabilis licite promittentem, sub pœna peccati mortalis iure naturali, & canonico obliget, c. 1. de pœnis, & iuramentum quacunque arte verborum concepiatur, in eo sensu adimpleri debet, quem cui iuratur, intelligit, c. Quacunque 22. q. 1. & Nau. in Man. c. 16. nu. 18. quare virginem in vxorem ducere promittens ducere tenetur, etiam si talem promissionem absque animo adimplendi fecerit.

DECISIO LXVIII.

Ex cons. 20. in Nouis, deest in antiquis.

68 Virginem diu sollicitans, fingendo eam in vxorem ducere velle, si tantum ad oscula, & tactus perueniat, quamuis illam in vxorem ducere non tenetur, doctorem tamen aliquam in illati damni compensationem assignare debet.

TITVLVS II.

De desponsatione impuberum.

S V M M A R I V M.

- 1 Sponsalia impuberum etsi ad matrimonium obligent, non tamen superueniente ætate matrimonium fiunt.
- 2 Sponsalia inter puberem, & impuberem valent, sed pubes resiliere non potest donec alter pubescat, & contrahere nolit.
- 3 Sponsalia per parentes sponso presentibus, vel ratificantibus contracta tenent, possunt tamen, etiam si iurata fuerint, mutuo consensu dissolui.
- 4 Impuberes, an, & qui consensum sufficientem ad matrimonium contrahendum de presenti habere censentur.

DECISIO I.

Ex cons. 1. alias 2.

1 Quamuis duo impuberes, aut pubes cum impubere etiã per verba de presenti in se contrahant, non tamen verum inter se matrimonium, sed tantum iuris fictione, c. 1. de spons. impub. in 6. sponsalia de futuro contrahere censentur, nisi pubertati proximi sint, & malicia, vel potentia suppleat ætatem; Sed neque per solam ætatem superuenientem talia sponsalia in matrimonium transeunt; adeo ut alter eorum adueniente ætate cum alia, vel cum alio matrimonium valide contrahere potest; Sic tamen cum alia, vel cum alio contrahens matrimonium peccat, nisi aliqua iusta de causa superueniente excusetur eo, quod sponsalia priora de futuro etiam inter impuberes in conscientia ad matrimonium contrahendum obligant.

DECISIO II.

Ex cons. 2. alias 1.

2 Pubes cum puella impubere sponsalia de futuro contrahens, expectare tenetur nec sine peccato resiliere potest etiam de consensu eius, donec illa pubescat; Quod si adueniente pubertate puella cum eo contrahere tenuat, poterit

utrumque libere a præfatis sponsalibus discedere; Aut si ipsa tunc cum ipso contrahere voluerit, tenebitur ipse cum illa contrahere: Sin antequam illa pubescat, etiam de consensu eius, vel postquam ad pubertatem peruenit sine consensu eius, matrimonium cum alia per verba de presenti contrahat, peccat quidem mortaliter, matrimonium tamen alias legitime contractum valet; ita Doctor. in c. 1. de despons. impub.

DECISIO III.

Ex cons. 14. alias 3. de rescriptis.

3 Sponsalia per parentes sponso absentibus, nec postea ratificantibus illa contracta, nihil valent; cap. 1. §. porro. de despons. impub. in 6. si vero ipsi presentibus, vel postea ratificantibus contracta sint, siue iurata, siue non iurata fuerint, apposta pœna, ut is, per quem fieret, quo minus Matrimonium inter eos contraheretur, alteri pœna nomine certam aliquã pecuniã quantitatem solueret, & valida censenda sunt, & ad Matrimonium contrahendum obligant; Quod si alter resiliere velit non potest pœna illa peti; cum nemo ad Matrimonium contrahendum per pœnam obligari iuste possit. c. Gema. de sponsal. Possunt tamen huiusmodi sponsalia de ambo rum sponso consensu solui, ca. Præterea ita ut non sit opus absolutione vlla de iuramento factio; Per remissionem enim fidei, & promissionis date, remittitur etiam & iuramentum quod tanquam earum accessorium opponi solet.

DECISIO IV.

Ex cons. 5. in Nouis deest in antiquis.

4 Impuberes non habere consensum sufficientem ad matrimonium de presenti contrahendum etsi ius canonicum alicubi insinuare videatur c. 2. de despons. impub. verius tamen est, id solum in infantibus, & aliis dol non capacibus intelligi, vnde alibi inter eos sufficientem consensum inueniri posse tradit, c. continebatur. de despons. impube. & c. fin. de eo qui cogn. confan. vx. & impuberibus quibusdam, ut Matrimonium contrahere possent, Pius V. concessisse dicitur, quãvis postea Gregorius XIII. die 13. Aprilis 1580. respondisse fertur sedem Apostolicam ob hoc non esse interpellandam, cum si deficiat discretio, vel potentia consumandi Matrimonium sedes Apostolica nihil possit; quod si neutrum deesse cognouerit ordinarius, poterit (si causa quæ narratur verã hinc) suo iure dictam licentiam concedere.

TITVLVS III.

De clandestina desponsatione.

S V M M A R I V M.

- 1 Parochi denunciations trinas matrimonijs contrahendis præmittendas remittere non possunt.
- 2 Parochianum non facit habitatio ad tempus extra domicilium.
- 3 Matrimonium sine presentia parochi, in locis ubi Concilium receptum non est, an valeat.
- 4 Matrimonium clam ducta veliãta, cum alia contractum, in locis ubi Concilium non est receptum, non valet.
- 5 Matrimonium raptor cum rapta ante restitutionem contrahere nequit.
- 6 Matrimonium cum non baptizato contractum est nullum.
- 7 Absolui nequit, qui infidelẽm ducit, nisi ab ea se separet.
- 8 Matrimonium, cui nec parochus, nec alius de illius licentia aderat, per cohabitationem septennem, non validatur.

DECISIO I.

Ex cons. 1. in utrisque.

1 Qui Matrimonium contrahere volunt, & timent, ne si publicaretur; antequam esset contractum, a ma-